

مسئولیت متن و شکل بدوش نویسنده مضمون میباشد، عقیده نویسنده لزوماً نظر افغان جرمن آنلاين نمی باشد

۲۰۲۱/۰۱/۰۸

محمد معصوم هوتک

د

"صدراعظم سید نورمحمد شاه پښینی کندهاری"

لومړۍ تکمله

د دغې پورتنۍ لیکنې په څلرمه او پنځمه برخه کې ما له پښین سره د صدراعظم سید نورمحمد شاه کندهاري د اړیکې په باب زیات شمېر اسناد، نقل قولونه او استدلالونه راوړي دي چې د موضوع د سپیناوي له پاره به فکر کوم کافي وي. خو په دې لړ کې د انگرېز ختیځپوه هنري والټر بیلو (Henry Walter Bellew) هغه یادوني راڅخه پاته سوي وې چې ده د سید نورمحمد شاه د ټاټوبي په اړه د سید له خپلې خولې مستقیماً را نقل کړي دي. د بیلو د دغو یادونو تر بیان دمخه به یو څه مقدماتي معلومات چې گومان کوم بی گټي به نه وي، هم وړاندي کړم.

بیلو د خپل دغه سفر بشپړ داستان پخپل یوه کتاب (سفرنامه) کې چې "From the Indus to the Tigris" نومېږي بیان کړی او کتاب په ۱۸۷۴ع کال له لندنه خپور سوی دی.

بیلو د خپل دغه کتاب په مقدمه کې لیکلي دي:

"ترجمه : د ۱۸۷۱ع کال په پای کې (Major-General F.R. Pollock) میجر جنرال ایف، آر پالک سیستان ته د یوه سیاسي ماموریت له پاره وگومارل سو او زه (بیلو) دده ملتیا ته وټاکل سوم. د ډسمبر پر دوولسمه مې له پېښوره حرکت وکړ. په لاهور کې له جنرال سره ملگری سوم. په سیستان کې مور د سر فریدریک گولډسمید (Sir Fredrick Goldsmid) له هیئت سره یو ځای سوو او ورپسې د فارس پایتخت ته رهي سولو. وروسته بیا زه هندوستان ته ستون سوم."

سید نورمحمد شاه صدراعظم د جنرال پالک له دغه هیئت سره د یو ځای کېدو او په افغاني خاوره کې د هغه ښه راغلاست ته د پښین په شاوخوا کې تر مرغې کوتل پورې ورغلی او له دغه ځایه بیا تر سیستانه پورې د هیئت ملگری وو. بیلو له سید نورمحمدشاه سره چې دی ئې په کتاب د "Saggid" په نامه بولي، ډېرې خبرې لري چې زه به ئې زما په همدې کتابگوټي کې د سید د سیاسي ماموریتو په برخه کې رانقل کړم. خو هغه څه چې غواړم په دې تکمله کې ئې ولیکم د بیلو د کتاب له ۱۱۲ - ۱۱۳ مخونو سره اړه لري. دی لیکي:

"ترجمه : تر لوري (مراد ئې د پښین د لوري رود دی. م . ه) چې را واوښتو، سید له مور ه جلا سو او وئې غوښتل چې د خپل پلار له کورنۍ سره وگوري. هغوی په پیتاو (Pitao) کې میشته ول. پیتاو د عمومي لاري ښي اړخ ته څو میله لیري د پنځو کلیو یوه مجموعه ده. هوري د سیدخپله خور

د پاڼو شمیره: له 1 تر 2

افغان جرمن آنلاين په درنښت تاسو همکارۍ ته رابولي. په دغه پته له مور سره اړیکه ټینګه کړئ maqalat@afghan-german.de

یادونه: دلیکنې د لیکنیزې ښې پازوالي د لیکوال په غاړه ده، هیله من یو خپله لیکنه له رالیږلو مخکې په خیر و لولئ

هم اوسېدله چې ده زيات و کم پنځه کاله ورسره ليدلي نه ول. دی د خپل ورکتوب تر ټاټوبي، بي له دي چې له اوسېدونکو سره ئي ونه گوري، تېرېدلای نه سواى.

سید ډېر ژر بیرته کمپ ته راغی کله چې مو دده د چټک بیرته راتگ له اسیته خپله حیرانتیا ورته وینووله او ورته ومو ویل چې خدای دي وکړي چې زموږ له خاطره دي دا لیده کاته رالند کړي نه وي، ده په جواب کي وویل : نه ، زه صرف د خپلي خور د لیدلو کتلو له پاره ورغلم او ژر بیرته را ستون سوم. زما اکاگان (ترونه)، عمه گاني، ورېرونه، ورېري گاني، خوريي، خورخې گاني او د اکا زامن په شمار تر دوو سوو تنو اوړي. چې رشتیا درته ووايم، زه چې دوی ته ورخم یو راز وارخطا يم ځکه دوی هروخت زما څخه یو څه د لاس نخبني (token) غواړي چې وايي پر یادوي به مي".

زما يقين دى چې له دي بيان څخه به لوستونکو ته د سيد نورمحمد شاه صدراعظم د پلرني ټاټوبي (پنين) په باب شک و شبهه نوره پاته سوي نه وي.

بيليو د خپل دغه کتاب په ۱۴۳ مخ کي د کندهار په زاړه بناړ کي د سلطان ويس بابا د زيارت د ډبرين ډېگ د معرفى په ترڅ کي داسي نظر ورکوي چې بنايي دا ډېگ له پنين څخه ،چي په رسمي اسنادو کي تر اوسه "فوشنج" يا "فوشين" ليکل کيږي، راورل سوي وي. د ده خپلي جملې داسي دي:

Possibly it may have come from Peshin, which in documents is still written Foshanj and Foshin.

له دي بيانه به د سيد نورمحمد شاه له نامه سره د تړلي فوشنج موقعيت هم لوستونکو ته څرگند سوي وي.

(د لومړۍ تکملي پای)